

Kommuneplan 2007 - 2019

Samfunnsdel

Vedtatt av Sande kommunestyre
13. juni 2007 sak KST - 25/07

Innhold

<u>1. UTFORDRINGER OG MULIGHETER</u>	<u>4</u>
<u>2. VISJON OG VERDIER</u>	<u>5</u>
<u>3. VEKST OG UTVIKLING</u>	<u>6</u>
<u>4. IDENTITET, KULTUR OG DELTAKELSE</u>	<u>8</u>
<u>5. TRYGGHET OG VELFERD</u>	<u>10</u>
<u>6. AREALDEL – KORTVERSJON</u>	<u>15</u>
<u>7. OVERSIKT UTRYKTE VEDLEGG</u>	<u>18</u>

Forord

Sande kommune vil også i kommuneplanperioden 2007-2019 kunne stå overfor store endringer av lokalsamfunnet. Mot slutten av kommuneplanperioden kan 1/4 av innbyggerne i kommunen bo på Nordre Jarlsberg Brygge, hvor det ved starten av perioden ikke bor noen. Usikkerheten er imidlertid stor, blant annet om markedet vil oppfatte Nordre Jarlsberg Brygge som attraktivt.

For kommuneplanutvalget har det vært viktig å sørge for at den foreliggende kommuneplanen for Sande for årene 2007-2019 både legger forholdene til rette for at vi skal kunne gi gode rammebetingelser for livene til dagens innbyggere og å være attraktiv for nye innbyggere. En sentral oppgave i denne kommuneplanperioden er derfor å forene de muligheter som nå åpner seg for vekst og utvikling med de positive kvaliteter som kjennetegner Sande i dag. For å få dette til er det viktig at vi alle har en visjon og et verdifundament som gjør at vi utvikler Sande sammen.

Denne kommuneplanen som kommunestyret nå har vedtatt, er et resultat av en bredt anlagt prosess med mange deltakere. Barn og ungdom har gitt sine bidrag via skolene, og innbyggerne har medvirket med gode innspill på folkemøter rundt om i kommunen.

Kommuneplaner kan bli store dokumenter. Denne gangen har vi forsøkt å lage et kortfattet dokument som forhåpentligvis vil være interessant å lese for flest mulig av kommunens innbyggere. Det er konkrete målbare mål for Sande framover og tiltak, som vi håper vil inspirere innbyggerne til å følge med – og å engasjere seg. For uten innbyggernes engasjement og innsats får vi det ikke til.

God lesning.

Sande, august 2007.

Karl Einar Haslestad
Ordfører

Aud Gunnestad
Leder av kommuneplanutvalget

1. utfordringer og muligheter

Sande er på mange måter heldig stilt i dag. I undersøkelser av levkår kommer Sande ut som en av de aller beste i Vestfold, noe som tilsier at livsvilkårene er gode. Det er foretatt betydelige investeringer i skoler og eldreomsorg de siste årene, som innebærer at kommunen har relativt god kvalitet på bygningsmassen. Sammen med mange dyktige medarbeidere i kommunen gir det grunnlag for å kunne gi innbyggerne gode tjenester.

Kommunen er sentralt plassert i Osloregionen med godt utbygd hovedveisystem og gode togforbindelser – i hvert fall nordover. Innenfor en times reiseavstand er det mulig å nå et arbeidsmarked som omfatter Drammen, Oslo, Kongsberg, Tønsberg, Sandefjord, samt Follo på andre siden av Oslofjorden. Sande har naturgitte fortrinn med lang, vakker kystlinje og store sammenhengende skogsområder, som gir rike friluftsmuligheter.

Hovedutfordringene for Sande i kommuneplanperioden synes å være:

- Forventet stor befolkningsvekst som følge av utbygging av Nordre Jarlsberg Brygge – men stor usikkerhet.
- Den aldersmessige sammensetningen av befolkningen vil endres.
- Identitetsutfordring – med økning folketall på muligens opp mot 50 % i løpet av de kommende 12-13 år vil Sandes identitet endres.
- Næringsutvikling – et pulserende lokalsamfunn hvor færre må pendle ut på arbeid, krever at det må legges til rette for mange nye arbeidsplasser.
- Sande sentrum – hvordan bevare og videreutvikle Sande sentrum som det naturlige sentrumsområdet også i framtiden?
- Relativt høy lånegjeld for kommunen legger begrensninger på handlingsrommet for nye kommunale investeringer.
- Endret regional og kommunal organisering av fylkesstrukturen

og muligens kommunestrukturen i løpet av kommuneplanperioden er et usikkerhetsmoment.

Mulighetene framover er store:

- Mange nye innbyggere vil innebære nye ressurser som vil bidra til å berike kommunen, både når det gjelder næring, lag og organisasjoner og i bl.a. skoler.
- Engasjerte og dyktige innbyggere og medarbeidere i kommunen gir grunnlag for å skape en levende kommune.
- Nordre Jarlsberg Brygge vil kunne bidra til vekst og dynamikk innenfor mange samfunnssektorer.
- Sandenaturen med vakkert kulturlandskap, kystlinje, sjø og flotte skogsområder er en juvel som bør forvaltes og utvikles til beste for innbyggerne og regionen.
- Sande som landbrukskommune kan videreutvikles og synliggjøres gjennom å innta en tetplass i utviklingen av økologisk produksjon og tenkning i Norge.

Modell og illustrasjonsfoto av Nordre Jarlsberg Brygge

Vikinglek på Borrehaugene,
Kjeldås skole

2. Visjon og verdier

Visjonen for Sande 2007-2019 er:

Sande – sammen skaper vi trygghet og trivsel

Visjonen reflekterer den vekt innbyggerne gjennom folkemøtene og på annen måte har lagt på å bevare Sande som et nært samfunn med trygge lokalmiljø.

Verdiene som vi ønsker skal legges til grunn for å oppnå dette er:

Medvirkning
Engasjement
Dialog
Ansvar
Nytenkning
Samspill
Vitalisering
Arbeidsglede
Respekt

I den grad vi som politikere, innbyggere og ansatte i kommunen klarer å ha visjonen og disse verdiene klart for oss, tror vi at Sande vil oppleve en vekst og utvikling som tar vare på kvalitetene ved dagens lokalsamfunn.

3. Vekst og utvikling

Siste 12 år (1994-2006) økte befolkningen i Sande med 800 personer. Årlig vekst har vært 65-70 personer eller i underkant av 1% pr. år. Dette plasserer Sande litt over snittet for Vestfold på vel 0,8% og landet som helhet på vel 0,7%. Siste 12 år (1994-2006) ble det bygget 445 nye boliger i Sande.

Dette tilsvarer et gjennomsnitt på i underkant av 40 nye boenheter pr. år. Det er utarbeidet flere prognoser som viser en utvikling fram mot 2019. Tabell 1 viser en befolkningsprognose basert på at det etableres 140 nye boenheter pr. år, og at det er et gjennomsnitt på snaut 2,2 beboere pr. bolig, samlet befolkningsvekst på

300 personer pr. år. 3/4 av veksten er forventet gjennom utbyggingen av Nordre Jarlsberg Brygge. Innflyttingen på Nordre Jarlsberg Brygge er forventet fra 2009. Aldersmessig fordeling pr. 31.12.05 er videreført gjennom perioden.

Tabell 1. Befolkningsprognose 2005 – 2019 – full utbygging av Nordre Jarlsberg Brygge.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2019
Folketilvekst for året		75	75	75	300	300	2700
Folkemengde årets utgang	7740	7815	7890	7965	8265	8565	11265
Aldersfordeling							
0-5	604	610	615	621	645	668	879
6-15	1153	1164	1176	1187	1231	1276	1678
16-66	5000	5048	5097	5145	5339	5533	7277
67-79	658	664	671	677	703	728	958
80-89	271	274	276	279	289	300	394
Over 90	54	55	55	56	58	60	79

Dersom faktisk folketilvekst de siste 12 år legges til grunn for beregningen, gir dette en prognose for kommuneplanperioden som vist i tabell 2.

Tabell 2. Befolkningsprognose 2005 – 2019 – uten utbygging av Nordre Jarlsberg Brygge.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2019
Folketilvekst for året		75	65	70	70	70	630
Folkemengde årets utgang	7740	7815	7880	7950	8020	8090	8720
Aldersfordeling							
0-5	604	610	615	620	626	631	680
6-15	1153	1164	1174	1185	1195	1205	1299
16-66	5000	5048	5090	5136	5181	5226	5633
67-79	658	664	670	676	682	688	741
80-89	271	274	276	278	281	283	305
Over 90	54	55	55	56	56	57	61

Full utbygging av Nordre Jarlsberg Brygge legges inn som ramme og forutsetning for kommuneplanen. Fra en befolkning på ca. 7740 i 2005 vil befolkningen i 2019 ligge rundt 11300 personer, en vekst på 45 %.

En slik vekst vil stille store krav til lokalsamfunnet og kommunen. Befolkningen i Sande har lavere utdanningsnivå enn gjennomsnittet for Vestfold og landet. Andelen av befolkningen med høyskole- og

universitetsutdanning i Sande var i 2003 17,5 %. Tilsvarende andel for Vestfold var 21,7 % og landet 23,5 %.

Nye boliger i Sande sentrum.

Mål og strategier for kommuneplanperioden:

Mål: Befolkning, bolig og lokalsamfunn

- Gjøre Sande til en attraktiv bosettingskommune.
- Utnytte kommunens muligheter for sterk bolig- og befolkningsvekst.
- Sikre at veksten skjer ut fra kommuneplanens visjon og verdier for utvikling av lokalsamfunnet.
- Lokalisering og dimensjonering av boligarealer skjer ut fra disse mål:
  - Bolig- og befolkningsveksten konsentreres langs aksene Sande sentrum - Selvik med Nordre Jarlsberg Brygge som tyngdepunkt.
  - Sande sentrum videreutvikles som boligområde gjennom fortetting av eksisterende boligarealer og ved bruk av nye arealer.
  - Kjeldås og Galleberg videreutvikles gjennom fortetting og moderat ny boligbygging.
  - Holm åpnes for fortetting og begrenset ny boligbygging når kommunal kloakk er ferdigstilt.

Strategi for gjennomføring:

- 4-årig boligbyggeprogram tas i bruk som verktøy for detaljutforming av boligpolitikken.
- Det utarbeides kommunedelplaner for Sande sentrum og Selvik-området.
- Kartlegge muligheter og løsninger for utvikling av Mørkassel – Sandviken – Berger i samarbeid med Svelvik kommune.
- Etablere dialog og samarbeid mellom kommunen, grunneiere, utbyggere og lokalmiljøene.

Mål: Arbeid, næring og service

- Gjøre Sande til et attraktivt lokaliseringalternativ for bedrifter.
- Styrke og videreutvikle lokalt næringsliv.
- Styrke og videreutvikle Sande sentrum som kommunesenter og senter for handel, tjenesteyting, service- og kulturtilbud.
- Sikre god tilgang av næringstomter til ulike formål.
- Utvikle Sande til et "økologisk fyrtårn" i Norge.
- Lokalisering og dimensjonering av næringsarealer skjer ut fra disse mål:
  - Lettere og serviceorientert næringsvirksomhet lokaliseres i og nær Sande tettsted og til Nordre Jarlsberg Brygge.
  - Tyngre og arealkrevende næringsvirksomhet lokaliseres til større sammenhengende næringsområder med god beliggenhet til E18.
- Hindre økt utpendling av arbeidstakere.
- Legge til rette for at innbyggerne kan øke sin kompetanse.

Strategi for gjennomføring:

- Utarbeide plan for etablering og utvikling av næringsarealer.
- Positiv innstilling og rask behandling av søknader og henvendelser til kommunen om næringsetablering eller utvidelser.
- Etablere dialog og samarbeid mellom næringslivet, fagorganisasjonene, politiske organer og kommunal administrasjon.
- Være en aktiv deltaker og utnytte de muligheter som skapes i regionale samarbeidsfora for næringsutvikling.
- Etablere gode nettverk med Drammen kunnskapspark (Papirbredden), høyskole- og forskningsmiljøene i Vestfold og Buskerud og andre regionale sentra for kompetanse og næringsutvikling.
- Drive aktiv påvirkning for videre utvikling av Sande videregående skole.

4. Identitet, kultur og deltakelse

“Saaledes kom det at min vaagnende bevissthed modtog de første indtryk fra det stille prestegaardsliv i denne idylliske egn Sande, der ligesom er et lidet Danmark midt i Norges ellers saa alvorlige og strenge natur. Jeg har ofte tænkt mig at den stille og milde stemning, der alltid har dannet grundtonen i min poetiske produktion, maaste have sin grund i de blide, milde naturomgivelser, der først speilede sig i barnets drømmende sjæl.”
(Dikteren Andreas Munch, som tilbragte sine første barneår på Sande Prestegård.)

Identiteten til Sande er i stor grad preget av kommunens tradisjon som landbruks- og skogbrukskommune og som industrikommune særlig knyttet opp til den tidligere hjørnesteinsbedriften Sande Paper Mill. Det skjer imidlertid store endringer nå, som innebærer at Sande trolig i enda større grad enn tidligere vil knyttes sammen med områder omkring.

Utviklingen av Nordre Jarlsberg Brygge vil i stor grad avhenge av dette. En stor del av befolkningsveksten vil måtte skje gjennom at mennesker flytter fra andre steder. Mange vil imidlertid fortsette å arbeide utenfor, ha nettverk utenfor og tilbringe fritid utenfor kommunen.

Det er ikke gitt at ethvert samfunn kan eller bør tilby alle tjenester innenfor sitt geografiske område. I dagens Sande er dette i stor grad tilfellet, men Sande kommune vil i løpet av relativt kort tid oppleve et økende press fra nye innbyggere om å kunne levere et tjenestenivå som over tid har eksistert i mer urbaniserte strøk. Tilrettelegging for økt service- og kulturtilbud vil være vesentlige bidrag for å imøtekomme de krav og forventninger nye innbyggere har. De nye befolkningsgruppene og kravene de stiller til tilbud og endringsevne vil endre Sande i løpet av kort tid.

Attraktiviteten for næring og tilflytting henger nøye sammen med utvikling av kulturtilbud som nye innbyggere er vant til og ønsker seg. Dette gjelder ikke bare et offentlig tilbud, men vel så viktig er det private næringsliv og det de kan tilby av kafeer, restauranter og de selvsagte tilbud som et mer urbanisert miljø krever. Det bør derfor sees på muligheten for å bedre samhandlingsarenaen for kultur og næring. Samfunnsutviklingen i Sande krever at det offentlige kulturtilbudet og næringslivet samarbeider om å skape attraktive kulturarenaer.

Det frivillige kultur- og idrettsarbeidet står sterk i Sande. Frivillige lag og foreninger er viktige som sosiale møteplasser og for utvikling av lokal identitet og kulturell egenaktivitet. For å få til vekst og utvikling over tid er det viktig å etablere et godt samspill mellom kommune, innbyggere, næringsliv og lag/foreninger.

Mål og strategier for kommuneplanperioden:

Mål: Identitet og deltakelse

- Bidra til at alle som bor i kommunen kjenner stolthet og tilhørighet til sitt nærmiljø og lokalsamfunn.
- Skape møteplasser for deltakelse og fellesskap i nærmiljøene og lokalsamfunnet.
- Styrke og utvikle kontakt og informasjonsutveksling mellom innbyggerne, politikerne og kommunens administrasjon.

Strategi for gjennomføring:

- Utvikle kommunens samarbeid med frivillige lag, foreninger og nærmiljø og støtte til tiltak som bidrar til økt engasjement og deltakelse i nærmiljøene.
- Etablere et ungdomsråd som setter ungdom og oppvekst på dagsorden.
- Bidra til at kulturminner, lokal historie og tradisjon tas vare på og videreføres til nye generasjoner.
- Invitere innbyggerne til dialog og deltakelse i arbeidet med kommunale planer og utvikling av kommunale tjenestetilbud.
- Sikre åpen, tillitsvekkende og god kommunikasjon mellom kommunen og innbyggerne.
- Gjennomføre kartlegging av kulturminner.

Bildekunstneren Maria Benestad

Fotballskole på Selvikbanen

Kommunelokalet

Mål: Kultur og fritid

- Gjøre Sande til en attraktiv og profilert kulturkommune.
- Legge til rette for kulturopplevelser og egenaktivitet.
- Gi mulighet for naturopplevelse og rekreasjon gjennom god tilgang til kyst, sjø, skog og vann.

Strategi for gjennomføring:

- Kulturformidling baseres på samarbeid mellom profesjonelle kunstnere/ kulturarbeidere og frivillige lag og foreninger.
- Etablere ny arena for kultursamarbeid med deltakelse fra kommunen, frivillige lag og foreninger, kirke og næringsliv.
- Etablere kulturelt fellesråd for frivillige lag og foreninger i Sande.
- Styrke biblioteket som kulturbærer og møtested for kulturell aktivitet, læring og kompetanse.
- Utvikle Sande prestegård som et levende kultursenter i en lokalhistorisk ramme.
- Utvikle kulturskolen og fritidsklubben.
- Sikre attraktive friarealer og strandområder for allmennheten.
- Øke tilgjengeligheten til strandområdene og – om nødvendig – søke juridisk og praktisk bistand hos stat og evt. fylke for å fjerne åpenbart ulovlige stengsler i tilfeller det er hensiktsmessig.
- Utarbeide plan for tilrettelegging av Sandeelva til friluftsliv og rekreasjon.
- Videreføre arbeidet med tilrettelegging og vedlikehold av friområder, turstier og løypenett.
- Behov og muligheter for etablering av flerbruks kulturhus utredes.

Kulturskolens torgkonsert

5. Trygghet og velferd

Sande er et trygt sted å bo med lav kriminalitet. Kommunen kommer godt ut når det gjelder levekår. Det er ønskelig å bygge videre på den gode situasjonen Sande oppleves å være i. En overordnet målsetting er å bidra til flere leveår for innbyggerne med god livskvalitet og utvikling, herunder god fysisk og mental helse, reduserte helseforskjeller mellom etniske grupper, sosiale lag og mellom kvinner og menn.

Folkehelse

Det å ha et sunt og trygt sted å bo hvor alle har like muligheter og rettigheter til deltakelse og velferd, bidrar til gode levekår og god helse. Jevnlig fysisk aktivitet er et viktig grunnlag for god helse. Her kan alle bidra selv. Sammen kan vi skape trivelige og sosiale sammenhenger som fremmer fysisk aktivitet. Idrettslagene er, sammen med lag og foreninger innen friluftsliv, viktig for tilbud om fysisk aktivitet og vil være viktige samarbeidspartnere i arbeidet for bedre folkehelse.

Alle mennesker ønsker å klare dagliglivets gjøremål i eget hjem så lenge det er mulig. Ved å etablere fleksible, hjemmebaserte tjenester vil flere bli i stand til dette. Ressurser som settes av til dette formålet, vil gi livskvalitet til langt flere enn om institusjonsbaserte tjenester skulle vektlegges mer.

Oppvekst

Kommunen skal legge til rette for trygge, gode og stimulerende oppvekstmiljø. Det skal legges vekt på tiltak for barn og ungdom med atferdsproblemer, tiltak mot mobbing og vold og tiltak mot bruk av rusmidler.

Sande skal være en attraktiv kommune for familier i etableringsfasen og legge vekt på å skape gode arenaer for læring og sosial utvikling. Arbeidet med å utvikle gode barnehager og skolefritidsordninger må fortsette, og en må prioritere brukernes behov for fleksible og tilpassede løsninger. Barnehagen og skolen skal sammen med foreldrene arbeide for å utvikle gode læringsmiljø, samt ivareta det enkelte barn og gruppen. Det skal arbeides for at det blir gode overganger mellom barnehage, barneskole og ungdomsskole.

Trygghet

Offentlige og private aktører må jobbe sammen for å sikre at Sande som samfunn også i framtiden vil være et trygt sted å bo. I arbeidet med å opprettholde trygghet er et kunnskapsstyrt, målrettet og effektivt samarbeid mellom ulike aktører vesentlig. Mange av ansvarsområdene og beslutningene griper inn i hverandre. Det er derfor viktig å ha kunnskap, større åpenhet og bedre informasjonsflyt mellom de ulike samarbeidspartnere.

Kommunen og lensmannskontoret har tradisjon for å samarbeide, men samarbeidet har ikke vært forankret i en felles strategi. Med etableringen av Politiråd er Sande blant de første i landet til å etablere et slikt formalisert samarbeid. Formålet med samarbeidet bør være å utveksle informasjon, etablere felles problemforståelse og å få kunnskap som er av strategisk betydning i forhold til de prioriteringer og beslutninger som må foretas innenfor den enkelte sektor.

Ny E18 ble tatt i bruk høsten 2001. Dette bedret trafikkforholdene i Sande vesentlig. Presset på alle veiene sydover er blitt redusert og ulykkesstatistikken er blitt hyggeligere lesstoff. Det har blitt enklere å være myk trafikant, noe som igjen kan gi økt helsegevinst ved at for eksempel skolebarn ikke trenger å skysses så mye som før. Det trengs imidlertid fortsatt å sette trafiksikkerhet på dagsorden, og ha en beredskap på området.

Ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV) skal innføres i alle kommuner innen 2009. Dette innebærer at tidligere trygdeetat og Aetat skal slå sammen med ulike kommunale tjenester til et felles kontor. NAV-kontor i Sande er under planlegging og vil bli åpnet i rådhuset i slutten av 2007. Publikum vil dermed kunne henvende seg på ett sted og få den hjelpen de trenger. Dessuten vil det bli lettere å samordne ulike tiltak, gi god veiledning og lette tilbakeføringen til en meningsfylt hverdag.

Presentasjon av NAV

Elever ved Kjeldås skole

Omsorg

Sande kommune har godt utbygde omsorgstjenester. Generelle samfunnsmessige endringer vil, sammen med lokale forhold, stille nye og endrede krav til tjenestene.

Nasjonale prognoser viser at det vil bli flere brukere av de kommunale omsorgstjenestene og at tjenestemottakere under 67 år vil øke mest. Morgendagens brukere vil ha andre behov og problemer enn dagens tjenestemottakere, men også andre ressurser til å mestre dem. Framtidens brukere vil både bestå av nye generasjoner eldre og flere yngre tjenestemottakere, som alle vil kreve et mer mangfoldig tjenestetilbud. Framtidens eldre vil både ha høyere utdanning, være mer ressurssterke og ha bedre helse enn dagens eldre. I større grad enn dagens eldre vil de også være vant til og forvente å kunne bestemme over egen tilværelse.

Undersøkelser tyder på at det er på det sosiale og kulturelle området dagens kommunale omsorgstjenester kommer til kort. Økningen i antallet yngre brukere og mangelen på sosial og kulturell aktivitet illustrerer at omsorgstjenesten er mer enn bare pleie og eldreomsorg.

Antall eldre over 80 år vil, for landet som helhet, fordobles over de neste 35 år. Den sterkeste tilveksten skjer først etter 2020. Ut fra den nasjonale prognosen kan Sande forvente en moderat vekst i antall eldre over 80 år fram til 2019. Med utbyggingen av Nordre Jarlsberg Brygge må det forventes en større og raskere vekst. Tempoet i utbyggingen og aldersmessig sammensetning av de som flytter inn vil her bli avgjørende.

Regjeringens hovedstrategi er å utnytte den relativt stabile perioden fram til 2020 til en gradvis utbygging av tjenestetilbudet, og til å planlegge og forberede den raske veksten i omsorgsbehov som forventes fra 2020. Strategien kan by på problemer for Sande dersom veksten i omsorgsbehovene utvikler seg raskere i Sande enn landet for øvrig.

St.meld.nr. 25 (2005-2006)
"Framtidens omsorgsutfordringer"
trekker opp disse utfordringer de neste tiårene:

- Nye brukergrupper - sterk vekst i yngre brukere med nedsatt funksjonsevne og et større spekter av helsemessige og sosiale problemer, krever annen faglig kompetanse og et helhetlig livsløps-

perspektiv på omsorgstilbudet.

- Knapphet på omsorgsytere - det ventes ingen vesentlig økning i tilgangen på arbeidskraft og potensielle frivillige omsorgsytere. En stabil familieomsorg innebærer at det offentlige må ta hele den forventede behovsveksten, og forutsetter en lokalt forankret omsorgstjeneste i et tettere samspill med familie, frivillige og lokalsamfunn.
- Medisinsk oppfølging - økt behov for bedre medisinsk og tværfaglig oppfølging fra omsorgstjenesten av mottakere av hjemmetjenester og beboere i sykehjem og omsorgsboliger. Dette gjelder spesielt mennesker med kroniske og sammensatte lidelser, demens, psykiske problemer og andre med behov for koordinerte tjenestetilbud fra både spesialisthelsetjenesten og den kommunale helse- og sosialtjenesten.
- Aktiv omsorg - dagligliv, måltider, aktivitet, sosiale og kulturelle forhold er de største svakheter med dagens omsorgstilbud. Dette krever større faglig bredde med plass til flere yrkesgrupper slik at omsorgstilbudet dekker psykososiale behov og kan gis en mer aktiv profil.

Ansatt og beboer på Sandetun

Sandetun

Beredskap

Samfunnet vårt er sårbart i forhold til plutselige og uforutsette hendelser. Beredskapsmessige hensyn må derfor integreres i all planlegging for å forebygge at uønskede situasjoner oppstår. Kompleks infrastruktur, nye smittekilder, klimaendringer og terrortrussel gir oss nye risikomomenter i en stadig mer globalisert verden. Dette krever økt fokus på risiko, sårbarhet og beredskapstiltak.

Kommunen har en viktig funksjon i å ivareta samfunnssikkerhet og beredskap i forhold til kommunale virksomheter og de anlegg den har ansvar for. Risiko – og sårbarhetsanalyser knyttet til kommunale tjenester og tilbud må oppdateres jevnlig og ta hensyn til et eventuelt endret trusselbilde.

I Sande kommune er det flere steder registrert områder hvor det finnes

kvikkleire, og det skal i arealplanleggingen legges vekt på å synliggjøre de utfordringer som oppstår når slike arealer ønskes tatt i bruk til byggeformål. De viktigste avveininger om grunnforhold skal tas på kommuneplannivå, slik at man unngår unødige utfordringer i forbindelse med regulerings- og byggesaksbehandlingen.

Mål og strategier for kommuneplanperioden:

Mål: Folkehelse

- Fremme god helse og sunn livsstil i befolkningen.
- Sikre gode og varierte boligtilbud til alle grupper av befolkningen.
- Skape sunne og sikre bomiljø og fysiske omgivelser med tanke på ulike miljøfaktorer som luft, støy, ulykker, radon og forurensning.
- Sikre trygge og sunne oppvekstmiljø for barn og ungdom.
- Motivere og legge til rette for daglig fysisk aktivitet og friluftsliv for barn, unge og voksne.

Strategi for gjennomføring:

- Innarbeide hensynet til folkehelse og miljø i kommunens areal- og samfunnsplanlegging.
- Utarbeide boligsosiale handlingsplaner i tilknytning til boligbyggeprogrammet.
- Innarbeide barn og unges behov, funksjonshemmedes interesser, vanskeligstilte og sosialt utsatte gruppers levekår i kommunal planlegging og tjenestetilbud.
- Det skal etableres samarbeidsarenaer mellom virksomheter i kommunen og andre for å forebygge bl.a. atferds- og/eller rusproblemer.
- Innarbeide nasjonale føringer for fysisk tilgjengelighet (universell utforming) ved utforming av bygninger, utearealer og kommunikasjonsmidler.
- Utarbeid en plan for økt fysisk aktivitet og friluftsliv i befolkningen. Idrettslagene og andre lag og foreninger som har interesse av det, inviteres til å delta i planarbeidet.

Mål: Oppvekst

- Utvikle og profilere Sande som en attraktiv oppvekstkommune.
- Full barnehagedekning og høy kvalitet på tilbudet lokalisert nær der folk bor.
- Høy kvalitet på grunnskoleopplæringen i funksjonelle og miljømessig gode lokaler hvor elevene opplever mestring.
- Rammebetingelsen til skole og barnehage skal være tilpasset samfunnets økende krav til kvalitet når det gjelder faglig og sosial kompetanse.

Strategi for gjennomføring:

- Utarbeide en kompetanseplan for assistenter og pedagoger i skole og barnehage.
- Gjennomføre regelmessige brukerundersøkelser på utvalgte områder.
- Videreutvikle nettverkene mellom skoler, barnehager og andre kommunale virksomheter.
- I samarbeid med andre kommunale virksomheter utvikle nye tilbud i tillegg til det ordinære skoleløpet for elever med spesielle behov.

Mål: Trygghet

- Sande kommune er en trygg kommune å bo i.
- Innbyggerne opplever økonomisk og sosial trygghet, erfarer sosial støtte og integrering.
- Gi innbyggerne gode rammer for dagligliv og deltakelse i arbeids- og samfunnsliv.
- Fremme trafiksikkerhet og trygge forhold for myke trafikanter.

Strategi for gjennomføring:

- Sande kommunes innbyggere gis samordnet og god hjelp til et inkluderende arbeidsliv, en trygg boligsituasjon og eventuelle støtteordninger.
- Kommunen og politiet etablerer et formalisert og forpliktende samarbeid for utvikling av felles strategier og prioriteringer innenfor utvalgte samarbeidsområder.
- Kommunen skal vektlegge kriminalitetsforebyggende tiltak i sin planlegging i henhold til plan- og bygningsloven.
- Samspillet med publikum ivaretas gjennom åpenhet og tilgjengelighet.
- Etablere felles NAV kontor som et formalisert og forpliktende samarbeid mellom NAV-trygd Sande, NAV-arbeid Sande og Sande kommune.
- Etablere samarbeidsarenaer på tvers av fag og avdelinger i kommunen og andre offentlige etater, samt mellom kommunen, innbyggerne, frivillige lag og foreninger.
- Utvikle trafiksikkerhetsplanen som politisk styringsverktøy og sikre jevnlig rullering av planen.

Trivsel i hverdagen

Bandylandskamp på Klevjerhagen

Mål: Omsorg

- Videreføre og utvikle de kommunale omsorgstjenestene i takt med endringer i befolkningens behov og nasjonale standarder innenfor gitte økonomiske og andre rammer.

Strategi for gjennomføring

- Langsiktig planlegging – utfordringene kommunen står overfor forutsetter god behovskartlegging og langsiktig planlegging av bygningsmessige investeringer, personellinnsats, kompetansebehov og tilrettelegging av fysiske og sosiale omgivelser. Utforming, omfang og kvalitet på kommunens omsorgstjenester forankres i politisk vedtatte planer.
- Kvalitetsutvikling – tverrfaglig kompetanseheving, planlegging, organisasjons- og ledelsesutvikling med sikte på å gi tjenestetilbudet høyere kvalitet og en mer aktiv omsorgsprofil.
- Organisering og ledelse – ta ut potensialet som ligger i organisasjons- og ledelsesutvikling, kompetanseheving og ny teknologi.
- Styrket brukerinnflytelse – gi større valgfrihet, individuell tilpasning, større uavhengighet og selvbestemmelse gjennom sterkere brukerinnflytelse.
- Samarbeid med familie og lokalsamfunn – sikre bedre tjenester gjennom forpliktende samarbeid med familie, frivillige organisasjoner og lokalsamfunnet ellers.

Mål: Beredskap

- Alle som bor og oppholder seg i kommunen skal føle at det finnes et apparat som kan håndtere uønskede hendelser. Samfunnssikkerhet og trygghet må ivaretas så langt det er mulig.

Strategi for gjennomføring

- Sande kommune må være oppdatert og ha tilstrekkelig kompetanse til å håndtere et variert og skiftende trusselbilde.
- Sande kommune har egen plan for beredskap som oppdateres jevnlig.
- De enkelte kommunale virksomheter utarbeider egne kriseplaner som angir hvordan oppgavene er tenkt løst i en krisesituasjon.
- Risiko – og sårbarhetsvurderinger må inngå i all planlegging, drift og forvaltning. Dette er spesielt viktig i arealplanlegging og byggesaksbehandling.

Sande sentrum Torggården

6. Arealdel - kortversjon

Kommuneplanens samfunnsdel legger viktige premisser for utformingen av arealdelen.

Kommuneplanens arealdel har tre hovedformål:

- Forvalte naturressursene i kommunen.
- Sikre produktive og verneverdige arealer.
- Klarlegge arealer for fremtidige behov og fastlegge utbyggingsmønster.

Hovedtemaet ved denne revisjonen av arealdelen er problemstillinger knyttet til langsiktig utbyggingsmønster, sentrumsutvikling og avsetting av nye arealer for næringsvirksomhet.

Langsiktig utbyggingsmønster

Sande tettsted er kommunesenter og senter for handel, tjenesteyting, kultur og offentlige tjenester. Tettstedet

er kommunikasjonsknutepunkt i kommunen og et viktig boligområde. Sande tettsted har hatt en betydelig utvikling de senere år. Nye bolig- og forretningsbygg, skolebygg og sykehjem er reist. Fellesarealene er rustet opp. Til sammen er det oppført 210 nye boliger og 4.100 m² nytt forretningsareal. Utbyggingen av Nordre Jarlsberg Brygge gjør den videre utviklingen av Sande tettsted mer uforutsigbar. I tillegg til 1600 boenheter, åpner reguleringsplanen her for etablering av 24.000 m² næringsareal herav inntil 3.000 m² til handelsformål innenfor definert kjerneområde i vedtatt reguleringsplan.

Sande kommune ønsker ikke at etableringen av Nordre Jarlsberg Brygge skal konkurrere med Sande tettsted som senter for handel og tjenesteyting. En strategi for å legge forholdene til rette for at dagens sentrumsområde kan utvikles videre, er

å utarbeide en kommunedelplan. Hvilke arealer som kan tas i bruk til framtidige byggeområder og hvilken retning sentrum skal utvides, vil være viktige tema i denne prosessen.

Etableringen av Nordre Jarlsberg Brygge forventes å kunne medføre økt utbyggingspress på tilstøtende arealer. For å sikre en best mulig utvikling i Selvikområdet planlegges det å utarbeide en kommunedelplan også for Selvikområdet. Dette arbeidet vil skje parallelt med kommunedelplanen for Sande tettsted.

Prinsipper og målsetninger for utbyggingsmønsteret fastsatt ved revisjon av kommuneplanen for perioden 2003-2015 er videreført uten endringer.

Blomsterkrans

Turløype Vestskogen

Jernbanestasjonen

Prinsipper og målsettinger for utbyggingsmønsteret

Minimere energiforbruk og utslipp

- Fortetting innenfor eksisterende byggeområder.
- Gode gang- og sykkelvegforbindelser.
- Minimere transportbehovene (unødig personbiltrafikk).
- Muligheter for kollektiv betjening.

Bevare biologiske ressurser

- Sikre biologisk mangfold (bevare dammer, bekker og tjern m.m.).
- Minimere nedbygging av dyrket/dyrkbar mark og høyproduktiv skogsmark.
- Klare grenser mellom bebygde områder og landbruks-, natur- og friluftsområder.

Gi gode muligheter for friluftsliv og rekreasjon

- Tilgang på bolignære friluftsområder (nærrekreasjon).
- Turvei / løypeforbindelser.
- Trafikksikre lekearealer i boligstrøk.
- Bevare ubebygde strandområder, samt øke tilgangen for allmennheten til disse områdene.

Bevare landskap og kulturverdier

- Bevare kulturlandskap, silhuetter og linjedrag.

Være kostnadmessig gunstig

- Minimere investeringskostnader til infrastruktur.
- Minimere transportkostnader.

Sikkerhet

- Unngå potensielle fareområder ved lokalisering av ny bebyggelse.

Med utgangspunkt i disse prinsippene er også det langsiktige utbyggingsmønsteret fastsatt i kommuneplanen 2003-2015 videreført, dvs. aksene Sande sentrum – Selvikområdet. Detaljene for utviklingen må avklares gjennom kommunedelplaner.

Næringsarealer

Det foreligger i dag ingen ledige, etableringsklare næringsarealer i kommunen. Eksisterende næringsområder består hovedsakelig av mindre arealer. Arealene ligger spredt og er lokalisert nær boligbebyggelsen. Slike

arealer er generelt egnet for mindre virksomheter som genererer lite støy og annen forurensning.

God tilgang på varierte næringsarealer er en viktig forutsetning for å realisere de politiske mål for lokal næringsutvikling og utvikling av lokalsamfunnet som helhet. Det vurderes som mest aktuelt og hensiktsmessig å legge til rette for to ulike lokalitetstyper:

- Randsoneområde: sentrumsnært område egnet for handel med plasskrevende varer og virksom-

heter relatert til dette (produksjon, vedlikehold o.l.).

- Industrielokalitet: større område med utvidelsespotensial som er egnet for tyngre nærings-/industri virksomhet med hensyn til transport, støy og annen forurensning.

Det er satt av et område på Gunnestad på 25 daa. til lettere og serviceorientert næringsvirksomhet. Det er videre satt av et område i Hanekleiva på 100 daa. til tyngre og arealkrevende næringsvirksomhet. For øvrig er det satt av et mindre

område ved Dunihagen på 6 daa (tidligere Ekeli gartneri).

De avsatte næringsarealer er begrenset. Utvikling og etablering av nye næringsarealer vil kreve ytterligere planlegging. Det vil derfor bli utarbeidet en egen plan for etablering og utvikling av næringsarealer.

Boligarealer

Utbyggingen av Nordre Jarlsberg Brygge vil alene kunne dekke behovet for ny boligbygging i planperioden. Det er imidlertid behov for arealer til tradisjonell enebolig- og småhusbebyggelse utover planene for Nordre Jarlsberg Brygge.

Det er i denne planperioden avsatt tre mindre områder ved Dunihagen for slik bebyggelse. I nordre del av kommunen er det satt av tre mindre områder (Galleberg, Rølles og Klevjerhagen). De nye områdene utgjør til sammen 37 daa og kommer i tillegg til 255 daa som er videreført fra kommuneplanen for 2003-2015.

(Nordre Jarlsberg Brygge og Sando pukkverk her ikke medregnet).

Ved sluttbehandlingen av planen i kommunestyret ble det, i tillegg til de områder som allerede er nevnt, tatt inn ytterligere to områder på til sammen 40 daa ved Fjellskarveien på Galleberg. Områdene er tatt inn uten rettsvirkning. Endelig avklaring og vedtak for disse områder er ventet å skje i løpet av høsten 2007.

Nye arealer for boligbygging forutsettes avklart fram til neste ordinære rullering gjennom nærmere kartlegging og i arbeidet med kommunedelplanene for Sande tettsted og Selvikområdet.

Andre formål

Det legges ikke opp til etablering av nye hytteområder. En mindre del av et område avsatt til boligformål på Bekke er omdisponert til fritidsbebyggelse.

Det foreligger flere ønske om etablering/utvidelse av småbåtanlegg. Slike tiltak kan være konfliktfylt og berører mange og til dels motstridende interesser. Utvidelse av småbåtanleggene på Holm (Bergbrygga) og Sando (pukkverket) er tatt inn i planen, mens to ønsker om nyetableringer i Sandeelva anses konfliktfylt og er ikke godkjent.

Avgrensingen av golfbanen på GranRud ble fastlagt ved siste planrevisjon og er senere regulert. Avgrensingen foreslås endret noe ved at en del av landbrukseiendommen Holsrud er tatt inn i planen, Et område øst for Bremsa er tatt ut.

Erverv av en strandeiendom på Holm åpner for utvidelse av det offentlige friområdet i Skjervikbukta.

Finstad gartneri

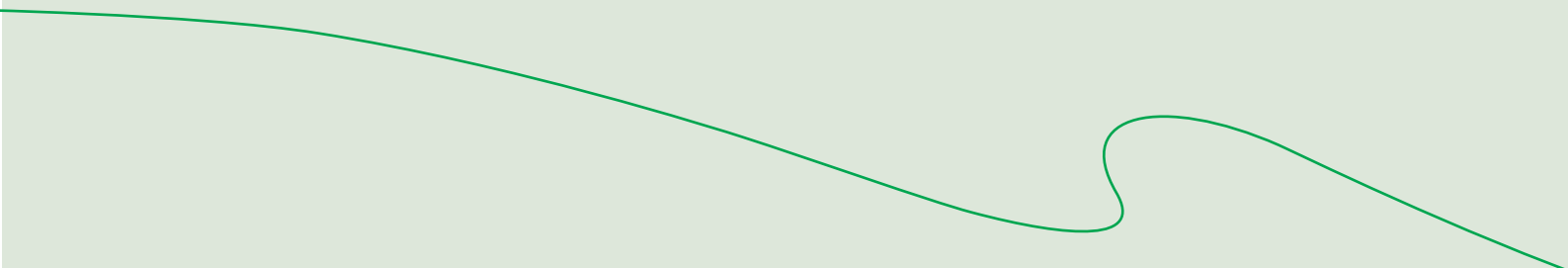

7. Oversikt utrykte vedlegg

- Oppsummering av scenarioprosessen 26. og 27. mai 2006.
- Oppsummering fra temamøte om næringsutvikling 11. september 2006.
- Oppsummering av folkemøtene:
  - 12. september 2006 - Bjerkøya/Vammen/Hagadalen/Sandviken.
  - 14. september 2006 - Holm/Øgarden.
  - 18. september 2006 - Kjeldås skolekrets.
  - 19. september 2006 - Galleberg skolekrets.
  - 20. september 2006 - Selvik skolekrets.
  - 21. september 2006 - Haga skolekrets.
- Oppsummering av temamøter i hovedutvalgene:
  - 10. oktober 2006 - Kultur og oppvekst.
  - 7. november 2006 - Næring, miljø og kommunalteknikk.
  - 7. november 2006 - Helse og sosial.
- Innspill fra elever ved Kjeldås, Galleberg, Haga og Selvik skoler samt Vammen Montessoriskole.
- Innspill fra elevrådsstyret ved Sande ungdomsskole.
- Vinneroppgaver stilkonkurranse Sande ungdomsskole.
- Barnetråkkregistrering høsten 2006.

Utsikt mot sentrum og Sandebukta

Grafisk formgiver: Kolbjørn Holm AS

Foto side:

9 (1 og 4), 10, 12(1): Anita Pettersen.

4: Tormod Ludvigsen.

11: May Jorun Bjølgerud.

16: Bjørn Elnan

18: Anders Aaserud.

9, 14: Sande avis.

1, 3, 7, 9(3), 12(2), 14(1), 15, 16(1 og 3)

Kolbjørn Sverre Holm.

Trykk-Service AS - 08.07 - 7000 ex

Sande
kommune

Besøksadresse: Sande rådhus - Prestegårdsalléen 35

Postadresse: Postboks 300 - 3071 Sande

Telefon: 33 78 70 00

epost: postmottak@sande-ve.kommune.no

www.sande-ve.kommune.no